

Predmet C-562/21 PPU

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

14. rujna 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Rechtbank Amsterdam (Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. rujna 2021.

Tužitelj:

Openbaar Ministerie

Tuženik:

X

C-562/21 PPU – 1

RECHTBANK AMSTERDAM

INTERNATIONALE RECHTSHULPKAMER

(Sud u Amsterdamu, vijeće za međunarodnu pravnu pomoć, Nizozemska)

[omissis] Datum objave: 14. rujna 2021.

PRIVREMENA PRESUDA

povodom optužnice koju je Officier van justitie (Državni odvjetnik, Nizozemska) podnio ovom sudu na temelju članka 23. Overleveringsweta (Zakon o predaji; u daljnjem tekstu: OLV). Ta je optužnica podnesena 19. svibnja 2021. i osobito se odnosi na ispitivanje europskog uhiđenog naloga (u daljnjem tekstu: EUN).

Taj je EUN izdao Sąd Okręgowy w Lublinie (Okružni sud u Lublinu, Poljska) 6. travnja 2021. radi uhićenja i predaje:

osobe X

[omissis]

pritvorene u zatvorskoj ustanovi u Zuid-Oostu [omissis]

u daljnjem tekstu: tražena osoba.

1. Postupak

[omissis] [tijek nacionalnog postupka]

2. Zahtjev za prethodnu odluku

2.1. Mjerodavno pravo

Pravo Unije

I. Povelja Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja)

Članak 47. prvi i drugi stavak, članak 51. stavak 1. i članak 52. stavak 3. Povelje glase kako slijedi:

Članak 47.

Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje

Svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima ovim člankom.

Svatko ima pravo da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Svatko ima mogućnost biti savjetovan, branjen i zastupan.

Članak 51.

Područje primjene

1. Odredbe ove Povelje odnose se na institucije, tijela, urede i agencije Unije, uz poštovanje načela supsidijarnosti, te na države članice samo kada provode pravo Unije. Oni stoga moraju poštovati prava i držati se načela te promicati njihovu primjenu u skladu sa svojim ovlastima i poštujući ograničenja nadležnosti Unije koje su joj dodijeljene u Ugovorima.

Članak 52.

Opseg i tumačenje prava i načela

[...]

3. U onoj mjeri u kojoj ova Povelja sadrži prava koja odgovaraju pravima zajamčenima Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, značenje i opseg primjene tih prava jednaki su onima iz spomenute Konvencije. Ova odredba ne sprječava pravo Unije da pruži širu zaštitu.

- II. Okvirna odluka Vijeća od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica (2002/584/PUP) (u daljnjem tekstu: Okvirna odluka 2002/584/PUP) (SL 2002., L [190], str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 83. i ispravak SL 2013., L 222, str. 14.), kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299/PUP (SL 2009., L 81, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 169.).

Članak 1. stavak 3. i članak 15. stavak 1. Okvirne odluke 2002/584/PUP glase kako slijedi:

Članak 1.

Definicija europskog uhidbenog naloga i obveza njegova izvršenja

[...]

3. Ova Okvirna odluka ne mijenja obvezu poštovanja temeljnih prava i temeljnih pravnih načela sadržanih u članku 6. Ugovora o Europskoj uniji.

Članak 15.

Odluka o predaji

1. Pravosudno tijelo izvršenja odlučuje, u rokovima i pod uvjetima utvrđenima ovom Okvirnom odlukom, treba li osoba biti predana.

Nizozemsko pravo

- III. Zakon o predaji (OLW)

OLW-om (Zakon od 29. travnja 2004., Stb. 2004., 195.), kako je nedavno izmijenjen Zakonom od 17. ožujka 2021. (Stb. 2021., 155.), provodi se Okvirna odluka 2002/584/PUP. U dijelu u kojem su relevantni, članak 1. uvodna rečenica i članak 1. točka (g), članak 11. stavak 1., članak 26. stavak 1. i članak 28. stavci 1., 2. i 3. OLW-a glase kako slijedi:

Članak 1.

„Za potrebe ovog zakona primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

(g) sud: Sud u Amsterdamu;

[...]

Članak 11.

1. Europski uhidbeni nalog ne može se izvršiti u slučajevima u kojima, prema mišljenju suda, postoje ozbiljni i potvrđeni razlozi zbog kojih se vjeruje da će tražena osoba nakon predaje biti izložena stvarnoj opasnosti od povrede njezinih temeljnih prava zajamčenih Poveljom Europske unije o temeljnim pravima.

Članak 26.

1. Sud ispituje [...] mogućnost predaje. [...]

Članak 28.

1. Sud odlučuje o predaji najkasnije 14 dana nakon završetka rasprave. Presuda mora biti obrazložena.
2. Ako sud utvrdi [...] da se predaja ne može odobriti [...], na njemu je da u svojoj odluci odbije tu predaju.
3. U slučajevima različitima od onih predviđenih stavkom 2., sud odobrava predaju u svojoj presudi, osim ako ne smatra da se europski uhidbeni nalog ne smije izvršiti na temelju članka 11. stavka 1. [...].

2.2. Obrazloženje

1. Tražena osoba poljski je državljanin. Rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) treba odlučiti o izvršenju EUN-a koji je 6. travnja 2021. izdalo poljsko pravosudno tijelo radi izvršenja kazne oduzimanja slobode u trajanju od dvije godine. Ta je kazna izrečena konačnom presudom donesenom 30. lipnja 2020. jer je ta osoba (1.) primjenom nasilja i prijetnji nasiljem prisilila nekog da učini nešto i (2.) prijetila nasiljem. Zainteresirana osoba nije pristala na predaju Poljskoj.
2. Rechtbank (Sud) ne vidi nijedan razlog koji može spriječiti predaju tražene osobe, osim problema na koji se odnos[i] prethodn[o] pitanj[e]*.
3. Rechtbank (Sud) utvrdio je od jeseni 2017. postojanje sustavnih ili općih nedostataka u neovisnosti pravosuđa u državi članici izdavateljici, koji su dakle već postojali u trenutku izdavanja predmetnog EUN-a. Ti su se nedostaci sve više pogoršavali od jeseni 2017. Zbog tih nedostataka u državi članici izdavateljici

* Nap. prev.: čini se da je autor počinio pogrešku u pisanju kad je naveo množinu jer zahtjev za prethodnu odluku sadržava samo jedno pitanje.

općenito govoreći postoji stvarna opasnost od povrede bitnog sadržaja temeljnog prava na pošteno suđenje koje je zajamčeno člankom 47. drugim stavkom Povelje, odnosno stvarna opasnost od povrede prava na neovisan sud.

- 4 Ti sustavni ili opći nedostaci (djelomično) utječu i na temeljno pravo na zakonom prethodno ustanovljen sud, zajamčeno člankom 47. drugim stavkom Povelje. Oni proizlaze iz Zakona od 8. prosinca 2017., koji je stupio na snagu 17. siječnja 2018., a uređuje položaj Krajowe Rade Sądownictwa (Državno sudbeno vijeće, Poljska; u daljnjem tekstu: KRS) i njezinu ulogu u imenovanju članova poljske sudbene vlasti¹. Sąd Najwyższy (Vrhovni sud, Poljska) utvrdio je u svojoj odluci od 23. siječnja 2020. u predmetu BSA I-4110-1/20 da KRS na temelju zakonodavstva koje je stupilo na snagu u 2018. nije neovisno tijelo, nego izravno odgovara političkim tijelima, a to nepostojanje neovisnosti² dovodi do nedostataka u postupku imenovanja sudaca. Što se tiče drugih sudova osim Sada Najwyższego (Vrhovni sud), u odluci je zaključeno da sudsko vijeće nekog suda nije pravilno sastavljeno u smislu poljskog Zakonika o kaznenom postupku ako uključuje osobu imenovanu kao suca na KRS-ov prijedlog u skladu sa zakonodavstvom koje je stupilo na snagu u 2018., s obzirom na to da nedostatak koji se odnosi na postupak imenovanja u okolnostima ovog slučaja dovodi do povrede jamstava neovisnosti i nepristranosti u smislu poljskog Ustava, članka 47. Povelje i članka 6. EKLJP-a. Taj se zaključak ne primjenjuje na presude donesene prije datuma odluke ni na presude koje treba donijeti u postupcima koji su se već vodili pred sastavom sudskog vijeća na taj datum³.

Nakon što je pred njim pokrenut jedan drugi postupak povodom EUN-a, Rechtbank (Sud) saznao je za popis od 25. siječnja 2020. koji sadržava imena 384 suca imenovana na KRS-ov prijedlog na temelju zakonodavstva koje je stupilo na snagu u 2018.⁴ Vjerojatno je da se s vremenom broj tih imenovanja povećavao.

Stoga stvarno postoji opasnost od toga da će jedan ili više sudaca imenovanih na KRS-ov prijedlog na temelju zakonodavstva koje je stupilo na snagu u 2018.

¹ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Zakon od 8. prosinca 2017. o izmjeni Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona)

² Vidjeti presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, točku 108. („No, valja utvrditi da elementi istaknuti u točkama 104. do 107. ove presude mogu pobuditi legitimne sumnje glede neovisnosti KRS-a i njegove uloge u postupku imenovanja poput onog koji je doveo do imenovanja članova Stegovnog vijeća”) i točku 110. („Ti elementi, razmatrani u okviru opće analize koja uključuje važnu ulogu koju KRS ima u imenovanju članova Stegovnog vijeća, to jest, kao što to proizlazi iz točke 108. ove presude, tijelo čija je neovisnost o političkoj vlasti dvojben, – [...]”).

³ Prijevod odluke na engleski jezik dostupan je na internetskoj stranici Sada Najwyższego (Vrhovni sud): http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1_20_English.pdf.

⁴ Izvor: <https://oko.press/lista-dla-obywateli-384-sedziow-zarekomendowanych-przez-neo-krs/>

sudjelovati u postupku neke tražene osobe, koja je predana Poljskoj radi izvršenja kazne zatvora ili mjere oduzimanja slobode.

- 5 Suprotno onomu što je slučaj s traženom osobom čija se predaja Poljskoj zahtijeva radi kaznenog progona, tražena osoba čija se predaja Poljskoj zahtijeva radi izvršenja kazne zatvora ili mjere oduzimanja slobode može točno navesti suce države članice izdavateljice koji su sudjelovali u njezinu postupku.

Kao ni tražena osoba čija se predaja Poljskoj zahtijeva radi kaznenog progona, tražena osoba čija se predaja Poljskoj zahtijeva radi izvršenja kazne zatvora ili mjere oduzimanja slobode ne može od 14. veljače 2020. djelotvorno osporavati valjanost imenovanja suca ili zakonitost obnašanja njegovih sudačkih dužnosti. Na temelju zakonodavstva koje je stupilo na snagu 14. veljače 2020.⁵, poljskim sudovima nije dopušteno ispitivati takvo sredstvo obrane⁶.

- 6 Rechtbank (Sud) ne može na temelju razmatranja iznesenih u točkama 4. i 5. ovog zahtjeva automatski zaključiti da u slučaju predaje državi članici izdavateljici postoji (opća ili pojedinačna) stvarna opasnost od toga da će predana osoba biti izložena potpunoj povredi prava na zakonom prethodno ustanovljen sud, ako ništa onda zato što nije jasno koji kriterij treba primijeniti kako bi se ocijenilo je li to pravo povrijeđeno. U tom je pogledu također važno napomenuti da Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) smatra da, iako je pravo na zakonom prethodno ustanovljen sud koje se jamči člankom 6. EKLJP-a „autonomno” pravo, ono je vrlo usko povezano s jamstvima neovisnosti i nepristranosti. Kako bi odredio predstavljaju li nepravilnosti u imenovanju suca povredu tog prava, ESLJP primjenjuje trostruki kriterij⁷. Nije jasno treba li taj kriterij primijeniti i u prekograničnom kontekstu odluke o predaji radi izvršenja kazne zatvora ili mjere oduzimanja slobode.

- 7 Odlukom od 30. srpnja 2021. Supreme Court of Ireland (Vrhovni sud, Irska) uputio je zahtjev za prethodnu odluku. Taj zahtjev za prethodnu odluku, koji je Sud zaprimio 3. kolovoza 2021., poznat je Sudu kao predmet C-480/21 (Minister for Justice and Equality). Prethodna pitanja koja je uputio Supreme Court (Vrhovni sud) odnose se, sudeći prema njihovom tekstu, na EUN izdan radi *kaznenog progona*, iako se jedan od EUN-ova o kojima odlučuje irski sud odnosi na izvršenje kazne oduzimanja slobode. EUN o kojem je riječ u ovom slučaju također se odnosi na izvršenje kazne oduzimanja slobode. Konačna osuđujuća

⁵ Izmjene zakonodavstva o sudbenoj vlasti, koje uključuje Zakon o ustrojstvu redovnih sudova, Zakon o Vrhovnom sudu i Zakon o Državnom sudbenom vijeću. [Ustawa z 14 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Zakon od 14. veljače 2020. o izmjeni Zakona o ustrojstvu redovnih sudova, Zakona o Vrhovnom sudu i određenih drugih zakona)].

⁶ Članak 26. stavak 3.

⁷ Vidjeti presudu ESLJP-a (veliko vijeće) od 1. prosinca 2020., Guðmundur Andri Ástráðsson protiv Islanda (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, t. 243. do 252.) i od 22. srpnja 2021., Reczkowicz protiv Poljske (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, t. 221. do 224.).

presuda na temelju koje je izdan taj EUN donesena je nakon 14. veljače 2020. Iako u takvom slučaju tražena osoba može odrediti koji su suci odlučivali u njezinu kaznenom postupku – dakle, u tom smislu, za razliku od predmeta povodom kaznenog progona – u Poljskoj ne postoji djelotvoran pravni lijek protiv eventualne povrede prava na zakonom prethodno ustanovljen sud, čak i ako je riječ o predmetu povodom izvršenja konačne osuđujuće presude koja je donesena nakon 14. veljače 2020. Na temelju toga postavlja se pitanje koji kriterij treba primijeniti pravosudno tijelo izvršenja koje treba odlučiti o provedbi EUN-a radi izvršenja kazne zatvora ili mjere oduzimanja slobode, kad ispituje je li u državi članici izdavateljici povrijeđeno pravo na zakonom prethodno ustanovljen sud.

- 8 Odgovor na to pitanje nije „[acte] clair” i ne proizlazi izravno iz ranije sudske prakse Suda.
- 9 Rechtbank (Sud) stoga upućuje Sudu sljedeće prethodno pitanje:
[omissis] [vidjeti dio 4.]

2.3. Zahtjev za postupanje u hitnom postupku

- 10 Rechtbank (Sud) smatra da je poželjno brzo odgovoriti na to pitanje. U Nizozemskoj EUN-ovi koje su izdala poljska pravosudna tijela predstavljaju velik dio ukupnog radnog opterećenja pravosudnog tijela izvršenja⁸.
- 11 Rechtbank (Sud) traži od Suda da o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom postupku predviđenom u članku 267. četvrtom stavku UFEU-a i članku 107. Poslovnika Suda.
- 12 Prethodno pitanje odnosi se na područje iz glave V. trećeg dijela UFEU-a. Tražena se osoba trenutačno nalazi u ekstradicijskom pritvoru u Nizozemskoj. Rechtbank (Sud) ne može donijeti odluku o predaji dok Sud ne odgovori na prethodn[o] pitanj[e]*. Brz odgovor Suda na prethodno pitanje stoga će imati izravan i odlučujući utjecaj na trajanje ekstradicijskog pritvora zainteresirane osobe.

3. Zaključak

Valja ponovno otvoriti raspravu kako bi se Sudu uputilo prethodno pitanje.

⁸ Prema najnovijim dostupnim statističkim podacima, odnosno podacima iz 2019., Nizozemska je te godine zaprimila 1077 EUN-ova. Od tih EUN-ova, 379 je bilo iz Poljske. Izvor: Openbaar Ministerie, Internationaal Rechtshulpcentrum Amsterdam (Državno odvjetništvo, Međunarodni centar za pravosudnu pomoć, Amsterdam, Nizozemska) Godišnje Izvješće o europskom uhiđenom nalogu 2019., str. 9.

* Nap. prev.: čini se da je autor počinio pogrešku u pisanju kad je naveo množinu jer zahtjev za prethodnu odluku sadržava samo jedno pitanje.

4. Odluka

TRAŽI se od Suda Europske unije da odgovori na sljedeće pitanje:

Koji kriterij treba primijeniti sud koji treba odlučiti o provedbi EUN-a radi izvršenja pravomoćne kazne zatvora ili mjere oduzimanja slobode kad ispituje je li u državi članici izdavateljici u okviru postupka koji je doveo do osuđujuće presude povrijeđeno pravo na zakonom prethodno ustanovljen sud, iako u toj državi članici protiv eventualne povrede tog prava nije moguće podnijeti nikakav djelotvoran pravni lijek?

[omissis] [završna formulacija i potpisi]

RADNI DOKUMENT